

ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ: ПОНЯТТЯ, РІЗНОВИДИ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Терянік Діана Олексіївна,

здобувач вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Чебан Михайло Віталійович,

здобувач вищої освіти спеціальності «Логістика»

Ченстоховський політехнічний університет

м. Ченстохова, Польща

***Анотація:** розглянуто поняття електронної комерції та її актуальність у наш час, показано різновиди e-commerce та їх сутність, а також проаналізовано її діяльність у мережі Інтернет із зазначенням переваг і недоліків цього виду комерції.*

***Ключові слова:** електронна комерція, B2B, B2C, C2C, C2B, B2A, C2A, E2E.*

Розвиток науково-технічного прогресу зумовив суттєві зміни в усіх сферах життя та функціонування економіки – розробки ефективних методів та способів виробництва, світової торгівлі, зручного проведення фінансових та інших видів операцій на міжнародному ринку, в тому числі із застосуванням Інтернету. До того ж, у час великих потрясінь (розповсюдженні COVID-19, стихійних лих, гострих воєнних конфліктів)світова спільнота потребує сталості в усіх видах економічної діяльності та перенесенні її переважної більшості в онлайн-режим. Ці фактори є актуальними для реалізації ведення операцій за допомогою електронної комерції, яка має велику популярність та визнання у всьому світі.

Електронна комерція, або e-commerce – модель економічних відносин у вигляді галузі електронної діяльності в мережі Інтернет, яка займається фінансовими операціями, торгівельними угодами та просуванням продукції. Її зміст включає два аспекти: один - електронні засоби, а інший - ділові операції.

На даний час ця галузь є дуже поширеною у зв'язку із зручністю у застосуванні та швидкому росту цільової аудиторії до товарів та послуг через рекламу та інші види просування. E-commerce не тільки дає змогу комунікації в мережі між покупцями та виробниками, а й застосовується для створення зв'язків між суб'єктами ведення бізнесу, обміну товарів між споживачами тощо. З одного боку це ефективний засіб для розповсюдження та реалізації продукції, привернення уваги споживачів та підтримки з ними зв'язків, з іншого – отримання цікавих та, в більшості випадків, вигідних пропозицій, вибір товару, замовлення та оплата також із використанням електронних застосунків [1].

E-commerce займається такими видами діяльності, як інтернет-банкінг, дистанційне навчання, електронний маркетинг, торгівля онлайн тощо [2]. Також в бізнесі часто користуються іншими засобами мережі Інтернет:

платформами соціальних мереж, штучним інтелектом, онлайн-магазинами, офіційними сайтами компаній тощо. Через те, що e-commerce є новою галуззю для бізнесу, вона знаходиться під впливом сучасних тенденцій (в тому числі розвитку екологічної електронної комерції) та вимог. Це робить її перспективним видом діяльності, що визначає конкурентоспроможність підприємств як в цифровому середовищі, так і в міжнародному ринку.

Електронна комерція є структурованою та розгалуженою галуззю економіки, яка має свої різновиди в залежності від сторін, які беруть участь у торгівельних зв'язках – бізнес та продавці (B), споживачі та покупці (C), біржа (E), державні структури та адміністрація (A).

Основними видами e-commerce [3] є:

1. B2B – вид електронної комерції, який проявляється в наявності економічних відносин між двома суб'єктами господарювання. Це може бути продаж сировини і матеріалів одного підприємства іншому, надання послуг, наприклад, аутсорсингу.

2. B2C – найпопулярніший вид e-commerce. Це взаємодія між компанією та кінцевими споживачами, розрахунки продавця з покупцем. На цьому різновиді ґрунтується будь-який інтернет-магазин, а також інші операції, як, наприклад, оренда або продаж ліцензії програмного забезпечення.

3. C2C – комерційна діяльність між двома споживачами. Один з продавців, що не є виробником, може виставити на продаж певний товар. Одним із онлайн-майданчиків для такого виду електронної комерції є український сайт OLX. Також застосовується і до платформ для продажу чи оренди вторинної нерухомості.

4. C2B – різновид e-commerce, коли проводяться операції зі споживачами та компаніями, які є отримувачами товарів та/або послуг. Застосовується до випадків, коли люди продають онлайн-магазинам свої товари (наприклад, хендмейд), або надають бізнесу послуги (дизайнер, веб-дизайнер та ін.).

5. B2A – різновид електронної комерції, пов'язаний з державними організаціями та бізнесом. Його операції пов'язані зі сплатою суб'єктами господарювання податків, зборів та інших платежів, наприклад, державних закупівель.

6. C2A – комерція між споживачами та державними структурами. Зазвичай використовується для запису та оплати медичних послуг, сплати громадянами податків, зборів та штрафів, в тому числі деякі операції доступні у застосунку «Дія».

Також є різновид E2E – міжбіржові комерційні операції. Вони характерні для підприємств, які є біржами і брокерами, але їх зазвичай відносять до різновиду B2B [2].

Електронна комерція набула популярності та поширення серед усіх видів комерції через низку суттєвих переваг.

По-перше, e-commerce має плюси для покупців: в Інтернеті є різноманітний асортимент на будь-який смак; онлайн-магазини дозволяють купувати продукцію та отримувати послуги, не орієнтуючись на географічне

розташування; до того ж, ціни можуть бути меншими через відсутність додаткових посередників між виробником та споживачем.

По-друге, переваги є й для виробників: відсутність додаткових витрат на приміщення, обладнання та інші необхідні речі для офлайн-магазину; більше можливостей для охоплення більшого кола споживачів; ріст ефективності бізнес-процесів тощо [1].

Переваги електронної комерції є суттєвими, але є певні недоліки при веденні онлайн-комерції. В Інтернеті нерідко зустрічаються шахраї, через яких у споживачів виникає недовіра, та хакери, які можуть зламати сайт онлайн-магазину. Також для ефективної електронної комерції необхідна пов'язана з e-commerce злагоджена робота з доставки продукції, яка іноді через обставини не може бути стабільною. Через те, що електронна комерція є досить поширеною галуззю, між організаціями одного виду діяльності існує жорстка конкуренція, що суттєво впливає на ринок товарів та послуг. Комплексної законодавчої бази, яка гарантувала би інтернет-магазинам як користувачам електронної комерції ефективну роботу та захист, немає, що також зумовлює недовіру покупців [1].

Електронна комерція – новий, але складний вид комерційної діяльності, який все частіше застосовується на практиці як бізнес-компаній, так і звичайних споживачів по всьому світу, в тому числі в Україні. З кожним роком показники української галузі електронної комерції лише збільшуються через необхідність в товарах або послугах компаній як на території України, так й іноземних. Хоча цей вид комерції має деякі важливі недоліки, але при ефективному налагодженні роботи з мережею ця галузь може стати однією із найбільш важливих і перспективних. Тільки компанії, які розуміють онлайн споживачів та ефективно використовують електронну комерцію для встановлення добрих відносин із споживачами, можуть досягти довгострокового розвитку.

Список використаних джерел:

1. E-commerce: що це таке і як працює електронна комерція в Інтернеті. *Wezom*. 2023. URL: <https://wezom.com.ua/ua/blog/elektronna-komertsiya> (дата звернення: 15.03.2024 р.)
2. Що таке електронна комерція? E-commerce для початківців. *Interkassa*. 2020. URL: <https://interkassa.com/blog/shho-take-elektronna-komerciya-e-commerce-dlya-pochatkivciv> (дата звернення: 15.03.2024 р.)
3. Що таке e-commerce, приклади, інструменти, як створити. *KyivstarBusinessHub*. 2020. URL: <https://hub.kyivstar.ua/news/shho-take-e-commerce/> (дата звернення: 15.03.2024 р.)

Abstract: *the research examines the concept of e-commerce and its relevance in our time, shows the types of e-commerce and their essence, and also analyzes its activity on the Internet, indicating the advantages and disadvantages of this type of commerce.*

Keywords: *e-commerce, B2B, B2C, C2C, C2B, B2A, C2A, E2E.*

Науковий керівник:

Лугова О.І.,

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування,

Миколаївський національний аграрний університет